

Hypermetropie

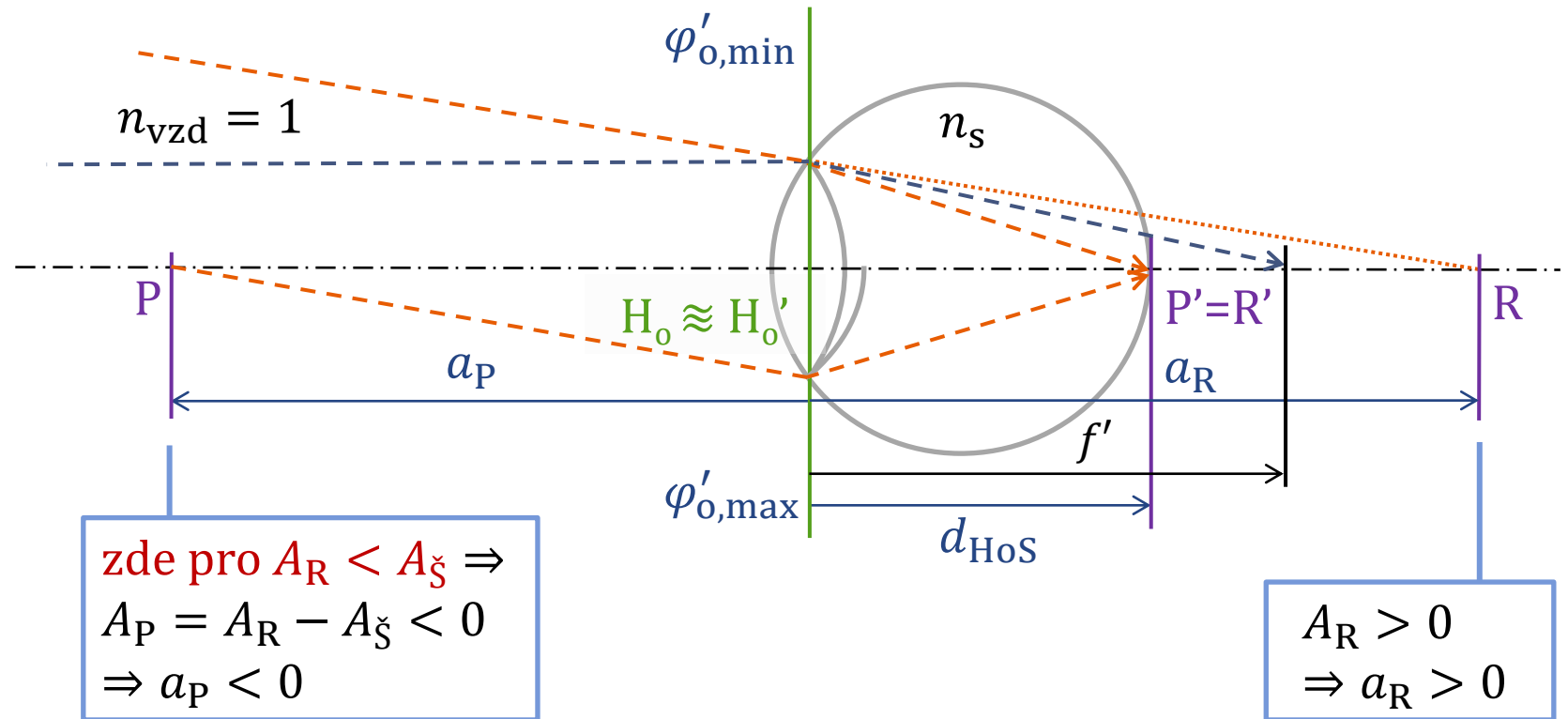
Optická charakteristika hypermetropie

$$\varphi'_{o,\min} < D_{\text{HoS}} = \frac{n_s}{d_{\text{HoS}}}$$

$$\Rightarrow f' > d_{\text{HoS}}$$

$$\Rightarrow A_R > 0 \Rightarrow a_R > 0$$

- mohutnost relaxovaného hypermetropického oka je nižší, než jeho optická délka
- obrazové ohnisko leží za sítnicí
- daleký bod leží v konečné vzdálenosti za okem

Klinický původ hypermetropie

jednoduchá hypermetropie

- osová (axiální)
- systémová (refrakční):
  - indexová
  - rádiusová

$$d_{\text{HoS}} < f', \varphi'_{\text{o,min}} < D_{\text{HoS}}$$

- $d_{\text{o}} < 24 \text{ mm}$
- $\varphi'_{\text{o,min}} < 58,64 \text{ D}$
  - nižší indexy lomu prostředí
  - vyšší poloměry křivosti ploch

tranzitivní hypermetropie

přechodná dalekozrakost (vlivem léků)

patologická hypermetropie

onemocnění, úraz (subluxace čočky, nádory živnatky, defekty měnící polohu sítnice, afakie)

senilní hypermetropie

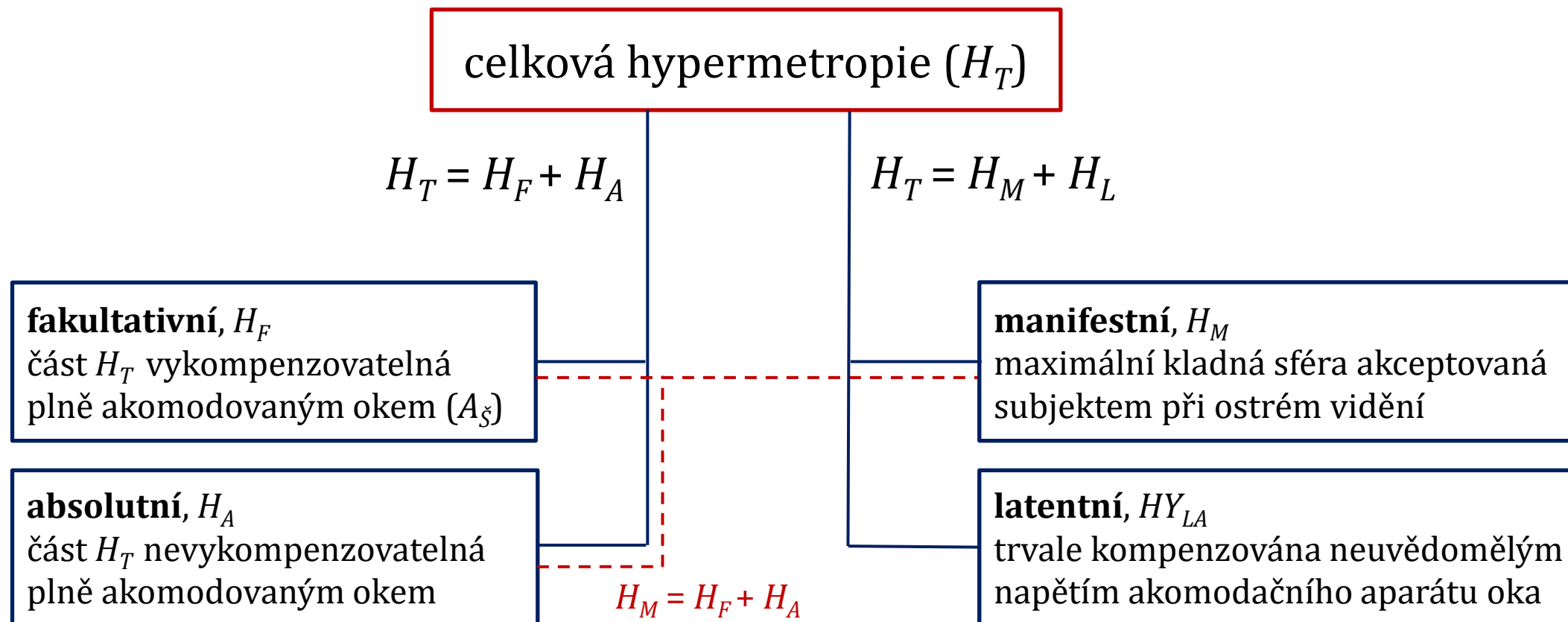
postupující s věkem: zmenšená zakřivení ploch, snížení indexu lomu jádra čočky, postupná manifestace latentní formy při snižování akomodační šíře

Stupeň hypermetropie

nízká (lehká)	$0 < A_R \leq +2 \text{ D}$	tj. $0 < A_R \leq 2 \text{ D}$
střední	$+2 \text{ D} < A_R \leq +5 \text{ D}$	tj. $2 \text{ D} < A_R \leq 5 \text{ D}$
vysoká	$+5 \text{ D} < A_R$	tj. $5 \text{ D} < A_R $

(rozdělení podle American Optometric Association)

Další rozdělení hypermetropie

Příklad : Interval ostrého vidění

Daleký bod oka leží ve vzdálenosti +20 cm od přední plochy oka.

- a) Jakou má oko refrakční vadu, jaká je jeho axiální refrakce?
- b) Vypočtete také akomodační šíři, pokud blízký bod leží ve vzdálenosti +50 cm, v nekonečné vzdálenosti, ve vzdálenosti -50 cm od přední plochy oka.

Korekce hypermetropie

Hypermetropie se koriguje spojkou, jejíž *obrazové ohnisko F'* leží v *dalekém bodě R oka (korekční podmínka)*.

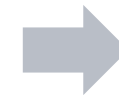
Předmětový bod na optické ose v nekonečnu je proto korekční čočkou zobrazen do dalekého bodu R oka a pak optickým systémem oka na jeho sítnici.

Platí:

$$s' = d + a_R$$

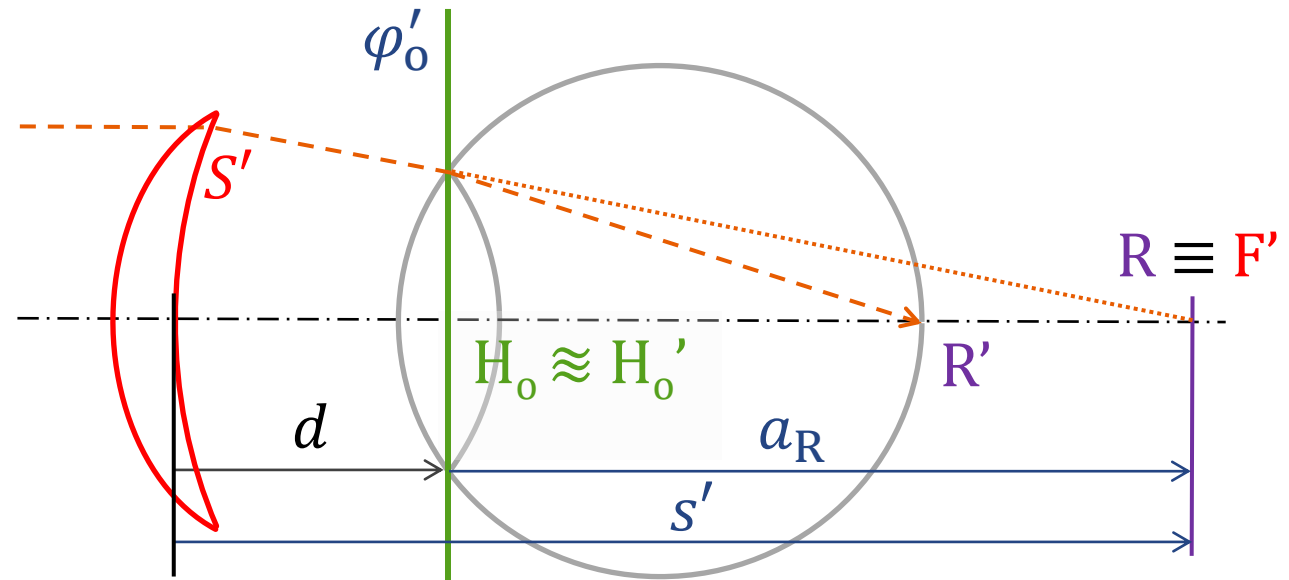
$$\frac{1}{s'} = S' = \frac{1}{a_R + d}$$

$$S' = \frac{A_R}{1 + dA_R}$$

$$A_R = \frac{S'}{1 - dS'}$$

Vrcholová lámavost S' ($S' > 0$) korekční spojky je vždy **menší**, než axiální refrakce A_R oka.

Příklad: Parametry oka

Oko je korigováno do dálky spojkou s vrcholovou lámavostí $+6,0 \text{ D}$, která je umístěna ve vzdálenosti $14,0 \text{ mm}$ od oka. Určete

- a) o kolik dioptrií je třeba zvětšit nebo zmenšit optickou mohutnost oka (bez korekce), aby se stalo emetropickým,
- b) v jaké vzdálenosti od přední plochy oka vytváří tato spojka zobrazení osového bodu ležícího v nekonečné vzdálenosti před okem (zanedbejte vzdálenost hlavních bodů oka od rohovky),
- c) skutečnou mohutnost oka, pokud je vzdálenost obrazového hlavního bodu od sítnice rovna $21,0 \text{ mm}$ (index lomu sklivce dosad'te podle Gullstrandova oka).

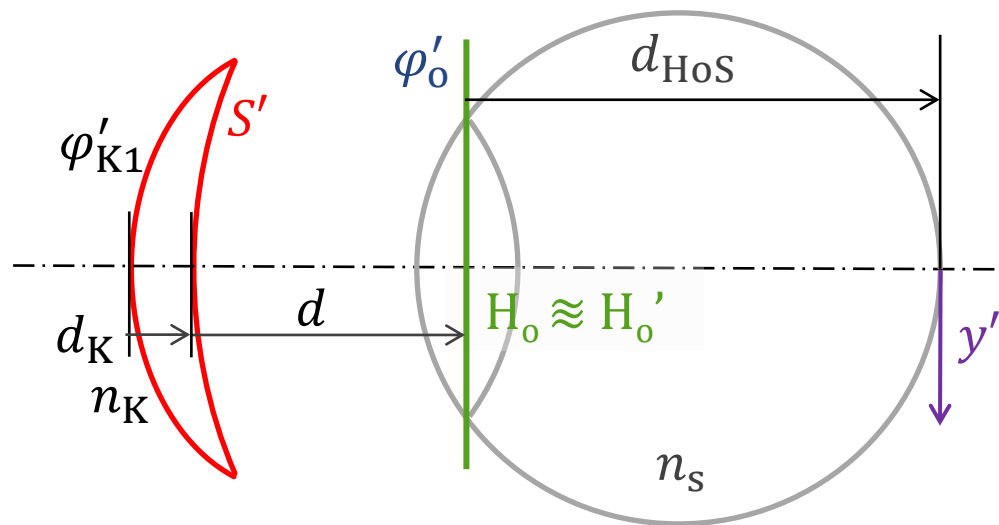

Velikost obrazu na sítnici hypermetropického oka

$$y' = \frac{1}{(1 - dS')} \frac{1}{(1 - \bar{d}_K \varphi'_{K1})} \frac{d_{HoS}}{n_s} \operatorname{tg} \alpha = F_P \times F_F \times y'_u \approx \frac{1}{(1 - dS')} \frac{d_{HoS}}{n_s} \operatorname{tg} \alpha$$

zvětšení M_K bez
korekční čočky

aproximace tenké
korekční čočky

Pro přibližný výpočet zanedbáváme vliv tvarového faktoru $F_F = 1/(1 - \bar{d}_K \varphi'_{K1})$. Zvětšení korekční spojky pak závisí na mohutnostním, „power“ faktoru $F_P = (1 + dA_R) = 1/(1 - dS') = A_R/S'$.

Lze jej zapsat jako $F_P = (1 + dA_R)$. Sítnicový obraz je tedy **větší** pro **větší** hodnotu hypermetropie a/nebo **větší** vzdálenost korekční spojky od oka.

Přepočet vrcholové lámavosti

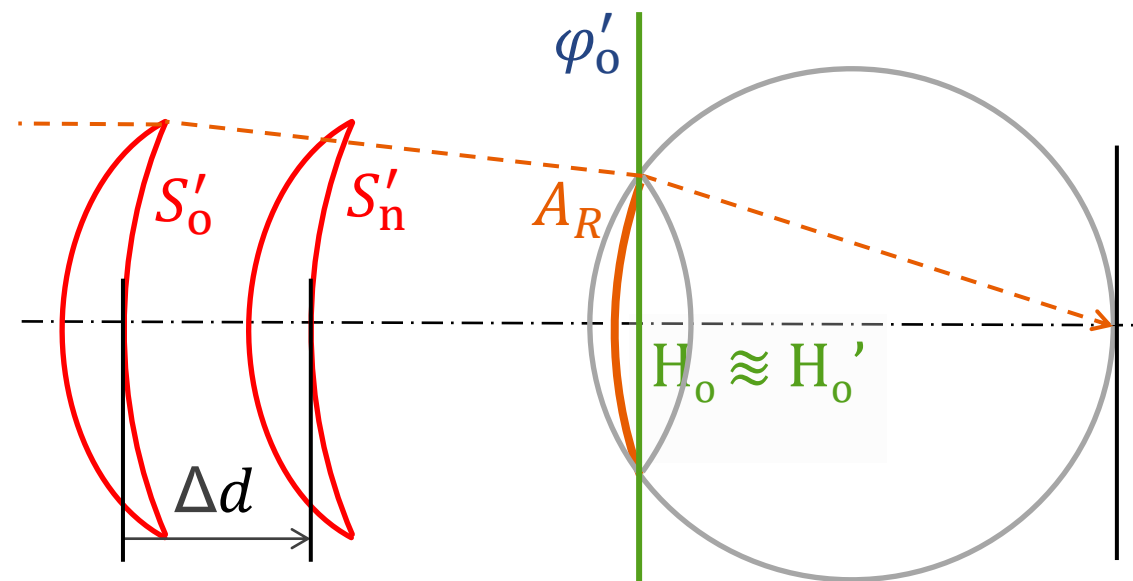
Požadovanou vrcholovou lámavost S'_n spojky v nové poloze určíme z vrcholové lámavosti S'_0 spojky v původní poloze takto:

Původní spojka transformuje svazek z nekonečna s vergencí 0 D na sbíhavý svazek, který má těsně za zadní plochou spojky vergenci S'_0 a vergenci A_R na předmětové hlavní rovině oka (propagace svazku).

Nová spojka transformuje svazek z nekonečna na sbíhavý svazek, který má těsně za její zadní plochou vergenci S'_n , a ta musí odpovídat *vergenci původního svazku ve stejném místě*.

Proto platí:

$$\rightarrow S'_n = \frac{S'_0}{1 - \Delta d S'_0}$$

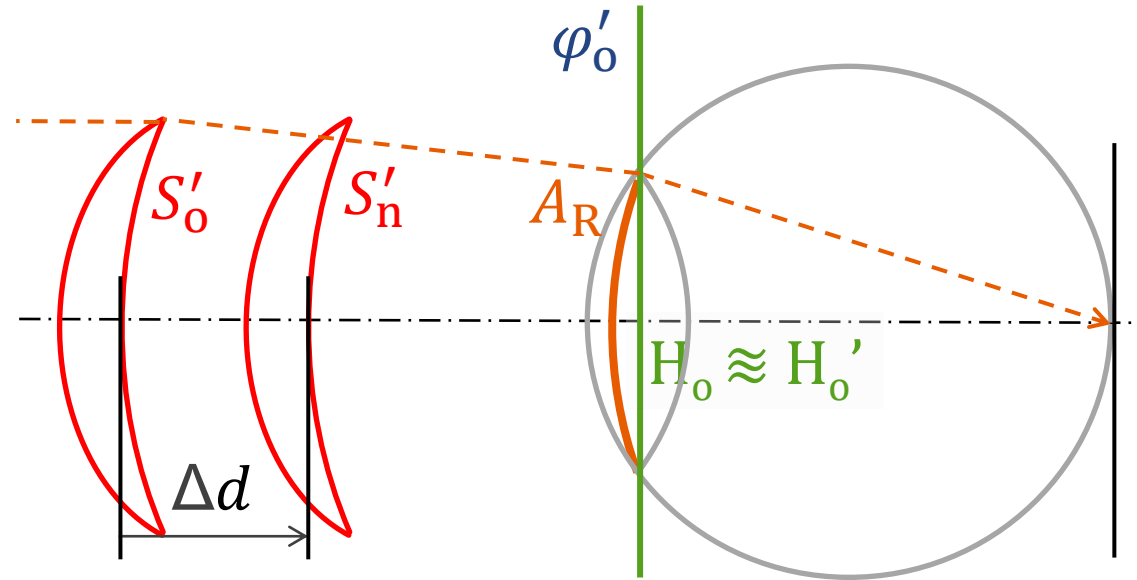
Pokud je korekční spojka přesunuta **blíže** k oku, musí být **silnější** (hodnota S'_n její vrcholové lámavosti **větší**).

Přepočet velikosti obrazu na sítnici

Při změně polohy (vzdálenosti) korekční spojky se změní velikost sítnicového obrazu.

Pro poměr β_{no} velikostí nového a původního sítnicového obrazu platí:

$$\beta_{no} = \frac{y'_n}{y'_o} = \frac{S'_o}{S'_n} = S'_o \frac{1 - \Delta d S'_o}{S'_o} = 1 - \Delta d S'_o \quad \rightarrow \quad \begin{array}{l} \text{Změna v \%:} \\ -\Delta d S'_o \times 100 \% \end{array}$$

$\Delta d = d_o - d_n$ je kladné při posunutí korekční spojky směrem k oku, tj. obraz na sítnici se **zmenší** při **přiblížení** spojky k oku

Příklady: Velikost obrazu a přepočty lámavosti

Po aplikaci brýlové čočky se zanedbatelnou vrcholovou tloušťkou do vzdálenosti 15,0 mm od oka se obraz na sítnici zvětšil o 10 % vzhledem k velikosti sítnicového obrazu pro oko bez korekce. Určete vrcholovou lámavost brýlové čočky a axiální refrakci oka.

Oko je korigováno spojkou s vrcholovou lámavostí +6,0 D ve vzdálenosti 13,0 mm od přední plochy rohovky. Vizus s touto korekcí má hodnotu 1,0. Určete novou hodnotu vrcholové lámavosti, procentuální změnu velikosti sítnicového obrazu a novou hodnotu vizu

- a) pro korekční spojku ve vzdálenosti 20,0 mm,
- b) pro kontaktní čočku.

Příklady: Velikost obrazu a přepočty lámavosti

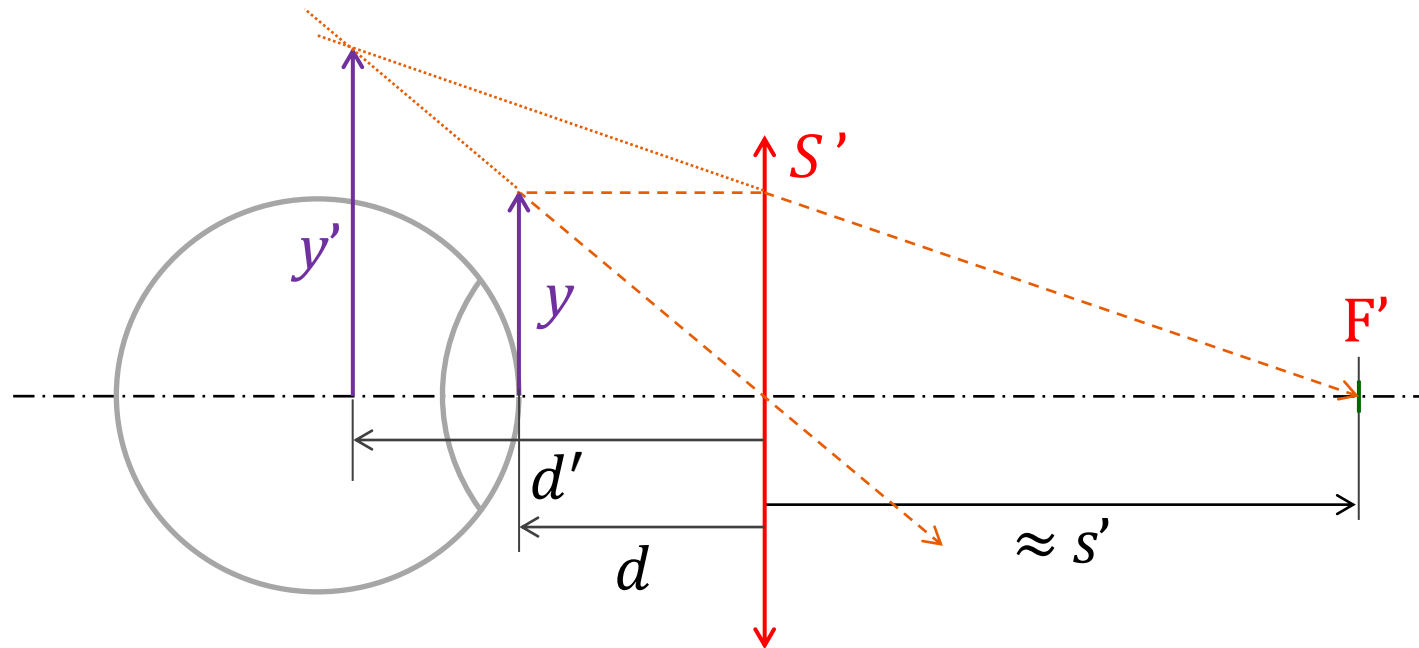
Oko je korigováno spojkou s vrcholovou lámavostí $+6,0$ D. Při změně vzdálenosti korekční čočky se sítnicový obraz zmenšil o 6 %.

- a) O jakou změnu vzdálenosti se jednalo? Je po změně korekční čočka blíže nebo dále od oka?
- b) Jaká je nová hodnota vrcholové lámavosti korekční čočky?

Hypermetropické oko bylo původně korigováno brýlovou čočkou s vrcholovou lámavostí $+5,0$ D. Pro novou vzdálenost brýlové čočky od oka musela být použita čočka s vrcholovou lámavostí $+4,75$ D.

- a) Je nová brýlová čočka umístěna blíže k oku, nebo dále od oka než ta původní?
- b) O kolik procent se změnila velikost sítnicového obrazu? Zmenšil se, nebo se zvětšil?
- c) Vizus s původní čočkou byl 0,9. Jaký je vizus s novou čočkou?
- d) O jakou vzdálenost byla čočka posunuta?

Zdánlivá velikost oka za brýlovou čočkou

velikost obrazu oka y' za brýlovou čočkou:

$$y' = \frac{d'}{d} y = \frac{y}{1 + dS'} = \frac{y}{1 - |d|S'}$$

oko se jeví **větší** pro silnější spojku a/nebo její větší vzdálenost od oka

Příklad: Zdánlivá velikost oka za brýlovou čočkou

Myopické oko je korigováno brýlovou rozptylkou s vrcholovou lámavostí $+5,0$ D umístěnou ve vzdálenosti $13,0$ mm od přední plochy rohovky. Skutečná výška oka je $9,0$ mm. Jaká bude zdánlivá výška oka za brýlovou čočkou (výška virtuálního obrazu oka)?

Afakie

Afakické oko

Oko, které pozbylo oční čočku (chirurgickým zákrokem při šedém zákalu, po úrazu, apod.)

Julius Hirschberg

Hirschbergova empirická formule (1897):

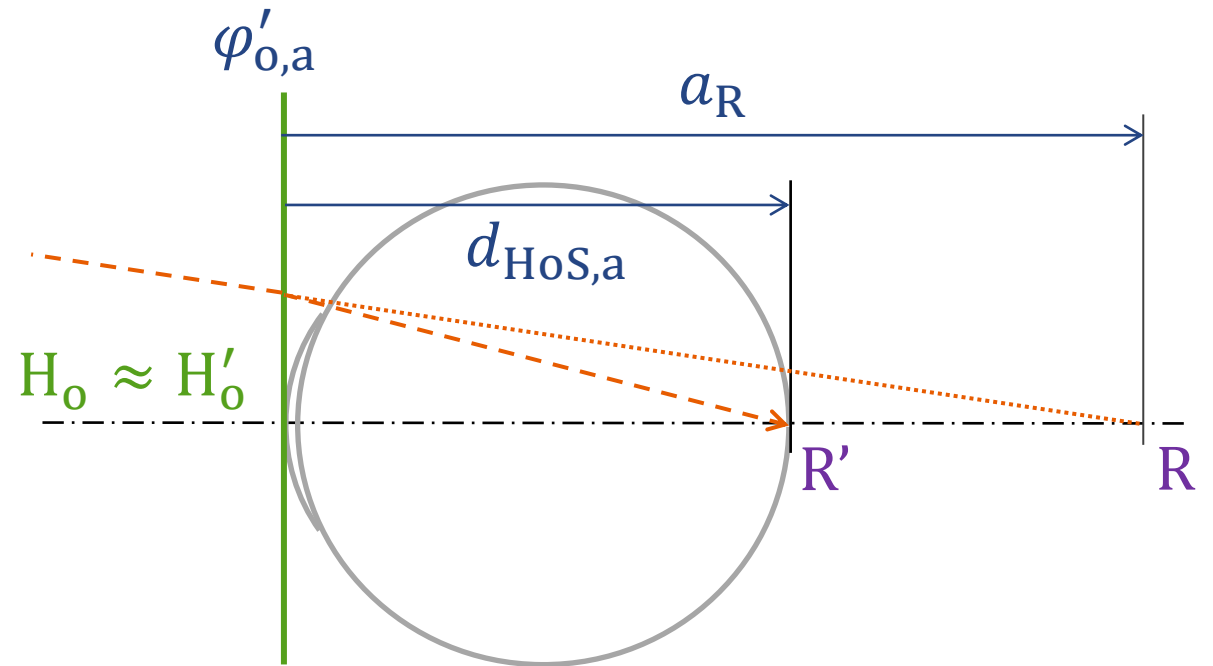
$$A_{Rn} \approx \frac{A_{Ro}}{2} + 10 D$$

$A_{Ro,n}$ ... axiální refrakce oka před, resp. po extrakci oční čočky

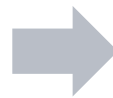
Afakické Gullstrandovo oko

Optický systém oka je tvořen *pouze* rohovkou:

- hlavní body leží asi 0,05 mm před přední plochou rohovky
- $d_{\text{HoS},a} = 24,05 \text{ mm}$ ($d_o = 24,00 \text{ mm}$)
- $\varphi'_{o,a} = 43,05 \text{ D}$

$$A_{R,a} = D_{\text{HoS},a} - \varphi'_{o,a} = \frac{n_s}{d_{\text{HoS},a}} - \varphi'_{o,a}$$

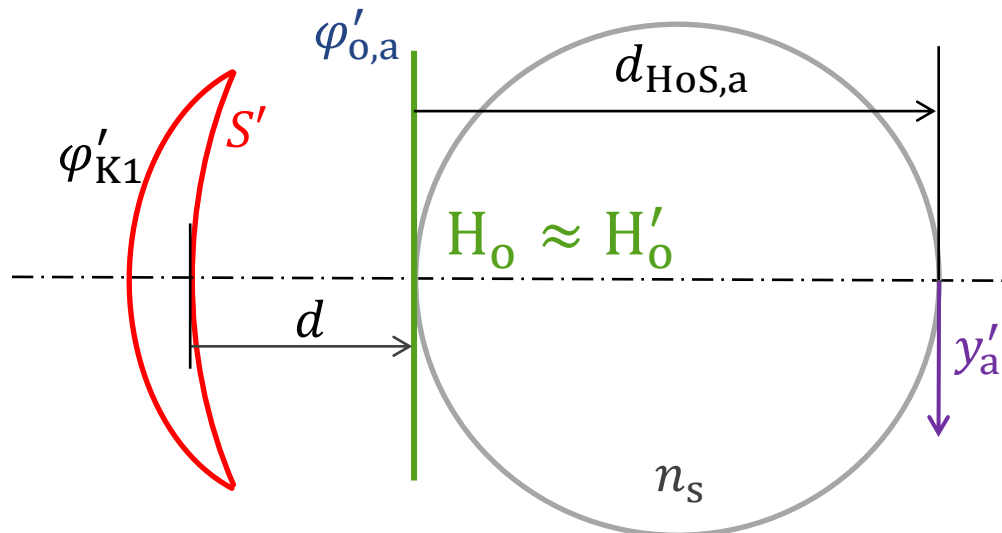
$$\begin{aligned} A_{R,a} &\approx +12,50 \text{ D} \\ a_{R,a} &\approx +80 \text{ mm} \end{aligned}$$

Velikost obrazu na sítnici afakického oka

$$y' \approx (1 + dA_R) \frac{d_{\text{HoS}}}{n_s} \text{tg } \alpha = F_P \times y'_u$$

zvětšení
korekční čočky

bez
korekce

- Zanedbali jsme vliv tvarového faktoru čočky.
- Vzdálenosti $d_{\text{HoS},a}$ a d se měří od hlavních bodů ležících 0,05 mm před přední plochou rohovky, tj.
  - $d_{\text{HoS},a} = 24,05 \text{ mm}$
  - d lze měřit přímo od přední plochy rohovky
- Porovnáme s nekorigovaným Gullstrandovým okem s čočkou ($d_{\text{HoS},f} = 22,40 \text{ mm}$):

$$\beta_{af} = \frac{y'_a}{y'_f} = \frac{(1 + dA_{R,a}) \frac{d_{\text{HoS},a}}{n_s} \text{tg } \alpha}{\frac{d_{\text{HoS},f}}{n_s} \text{tg } \alpha} = (1 + dA_{R,a}) \frac{d_{\text{HoS},a}}{d_{\text{HoS},f}}$$

- brýlová čočka ($d = 12 \text{ mm}$): $\beta_{af} = 1,23$ (+23 %)
- kontaktní čočka ($d = 0$): $\beta_{af} = 1,07$ (+7 %)

Zrakové centrum je schopno kompenzovat rozdíl velikosti sítnicových obrazů (aniseikonii) asi do 3 % při zachování binokulárního vidění. Asi nad 5 % už prakticky není binokulární vidění možné.

(viz např. O Katsumi et al (1986) Investigative Ophthalmology & Visual Science 27, p. 601.)